

- Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2011. 844 с.
- Сулименко Н. Е. Текст и аспекты его лексического анализа. М. : Флинта : Наука, 2009. 400 с.
- Giddens A.. Runaway World. How Globalisation is Reshaping our Lives. London : Profile Books Ltd, 1999.
- Kamsties E. Surfacing Ambiguity in Natural Language Requirements : PhD Dissertation. Fachbereich : Informatik. Kaiserslautern : Universitat Kaiserslautern, Germany, 2001. 325 p.
- Kess J. F., Hoppe R. A. Ambiguity in Psycholinguistics. Amsterdam : John Benjamins. 1981. 123 p.
- Kies D. Indeterminacy in Sentence Structure. *Linguistics and Education*. № 2. 1990. P. 231-258.
- Labov W. Principles of Linguistic Change. Blackwell, 2001. Vol. II : Social Factors. 592 p.
- Oaks D. D. Structural Ambiguity in English. Continuum, 2012. 576 p.
- Priestley J. B. The English. *Английский национальный характер*. М. : АСТ : Астрель, 2007. С. 21- 43.

Джерела ілюстративного матеріалу

- Barnes J. The Sense of an Ending. London : Jonathan Cape, 2011. 163 p.
- CDP : Simpson J., Speake J. The Concise Dictionary of Proverbs. Oxford University Press, 2003. 364 p.
- CODEE : The Concise Oxford Dictionary of English Etymology. Oxford University Press 2003. 4218 p.
- LDCE : Longman Dictionary of Contemporary English : [3rd Edition]. Longman, 2000. 1680 p.
- McCarthy T. Remainder. London : Alma Books, 2006. 320 p.
- McEwan I. Atonement. London : Vintage Books, 2007a. 375 p.
- McEwan I. On Chesil Beach. London : Jonathan Cape, 2007b. 166 p.
- McEwan I. Saturday. London : Vintage Books, 2006. 282 p.
- Mitchell D. Cloud Atlas. New York : Random House, 2004. 514 p.
- Quotations about Uncertainty. URL : <http://quotesabout.us/uncertainty-quotes?page=2>
- Sayings about Uncertainty URL : <http://www.litera.co.uk>
- Uncertainty Quotations URL : <http://www.quoteosmos.com/subjects/1249/Uncertainty>

(Матеріал надійшов до редакції 10.05.18. Прийнято до друку 1.06.18)

УДК: 811.111:81'373.237:641.5

DOI: <https://doi.org/10.26661/2414-1135/2018-73-07>

ЗАЛУЖНА М. В., КОСТИУКОВА А. О.
(Запорізький національний університет)

ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЕННЯ НОВОЇ ЛЕКСИКИ КІНЕМАТОГРАФІЧНОЇ ГАЛУЗИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

У статті розглядаються особливості розвитку нової лексики та творення неологізмів кінематографічної галузі в сучасній англійській мові. Запропоновано власне визначення терміну «неологізм» та критерії розмежування між неологізмами та іншими групами лексики, зокрема встановлено відмінності неологізмів від оказіональної лексики.

Встановлено, що лексикон кінематографії складають фахова термінологія, а також сленг та жаргонізм. З електронних словників кінематографічної галузі було дібрано та опрацьовано більш ніж 300 неологізмів.

Виокремлено тематичні групи англійськомовних неологізмів сфери кінематографії, до яких належать: характеристики фільмів, технічні засоби та обладнання, технології зйомки, аудіовізуальна репрезентація фільмів, фахівці у кінематографії, кіноіндустрія, характеристики публіки, кінематографічні організації та інституції.

Визначено основні шляхи формування та найбільш продуктивні способи утворення кінематографічної лексики в англійській мові.

Ключові слова: неологізм, оказіоналізм, термін, сленг, жаргон, основокладання, кінематограф, тематичні групи.

Zaluzhna M. V., Kostiuikova A. O. The peculiarities of the modern cinema vocabulary development in the English language.

This article deals with the problem of development of the cinema vocabulary in Modern English as a result of neologisms creation. The term “neologism” has been determined and the differential characteristics of neologisms and occasionalisms have been revealed.

It has been defined that the cinematography vocabulary consists of the terms (special lexical units that are used for naming special concepts) as well as the slang and jargon words. In the process of the research over 300 neologisms from a number of electronic cinematography dictionaries have been selected and analyzed.

The classification of cinema neologisms has been worked out due to the spheres of their functioning. Eight major theme groups of the cinema neologisms have been singled out: film characteristics, cinema technical facilities, shooting technology, audio-visual film representation, cinematography specialists, cinema industry, audience characteristics, cinematography organizations.

Dominated sources and productive ways of creating neologisms in the sphere of cinematography have been worked over.

The 3 main sources of the cinema neologisms have been singled out.

New vocabulary of the sphere is formed by means of borrowing the lexemes from other systems of terms, like theatre, photography; by means of creating new terms out of the existing lexemes in the English language; by means of borrowing from other languages: Latin, French, Italian. The analysis of the sources has demonstrated that the majority of the cinema neologisms are formed by means of the native language material.

The investigation of the ways of the cinema vocabulary formation has shown that the most productive ways of the new vocabulary of this sphere are: affixation, compounding, abbreviation, blending and semantic derivation. The less productive way is conversion.

XX століття – це період розвитку науки, техніки, час вагомих соціальних змін, доба великих війн та революцій. Завдяки бурхливому розвитку людства виокремлюються певні галузі науки і техніки, формуються абсолютно нові та розвиваються існуючі. У сучасній англійській мові відбуваються активні словотворчі процеси, формуються нові номінативні знаки як з матеріалу власне англійської мови, так і шляхом запозичення з інших мов [Зацний 2001; McMahon 1999].

Серед науково-технічних галузей неабияке значення має сфера кінематографу, яка сформувалася наприкінці XIX ст., бурхливо розвивалась у XX ст. і продовжує розвиватися в наш час. Еволюція цієї галузі, яка знаходиться на перетині науки та мистецтва, сприяло збагаченню мовної системи новими термінами. Із розвитком кінематографа відбулося збагачення ядра галузевого лексикону термінами таких сфер людської діяльності як наука (акустика, оптика), економіка (виробництво, бізнес), мультимедійні технології (зокрема, комп'ютерні технології, Інтернет), реклама [Наумчук 2018, с. 15].

Актуальність нашого дослідження зумовлена необхідністю дослідження шляхів і способів формування нових лексичних одиниць сфери кінематографу.

Метою наукової роботи є встановлення продуктивних шляхів і способів утворення неологізмів кінематографічної галузі, визначення ролі неологізмів у збагаченні різних тематичних груп словника кінематографічної лексики.

Для досягнення мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- визначити термін «неологізм»;
- сформулювати критерії виділення неологізмів;
- встановити відповідності неологізмів від оказіональної лексики;
- відокремити тематичні групи неологізмів кінематографічної галузі;
- виявити шляхи формування нової лексики кіногалузі;
- визначити продуктивні способи словотворення у сфері нової кінематографічної лексики.

Об'єктом дослідження є нові лексичні одиниці кіногалузі, який складається із галузевих термінів та емотивно-забарвлених слів-професіоналізмів.

Предметом дослідження є розвиток сучасного кінематографічного словника, шляхи та способи творення нової лексики кінематографічної галузі.

Термін «*неологізм*» вперше з'явився в 1755 році у французькій мові та після 1800 р. був запозичений англійською мовою в значенні «вживання нових слів, інновацій у мові, а також як нове слово або вираз» [Дубенец 1991, с. 90-92].

Аналіз етимології цього терміну свідчить, що термін походить з грецького *néos* – «новий» та *lógos* – «слово».

Найбільш поширеною точкою зору на визначення неологізму є його тлумачення як слова, що застосовується на позначення нового (раніше невідомого) явища або поняття. Як «слово чи зворот мовлення, створені для позначення нового предмету або виразу нового поняття» визначають неологізм Д. Е. Розенталь, М. А. Теленкова, А. І. Гальперін та ін. [Гальперін 2005; Розенталь 2003]. Такі лінгвісти як І. В. Арнольд, В. І. Заботкіна, Н. Г. Котелова розглядають поняття «неологізм» за критерієм «відчуття новизни» або «ефекту новизни» [Арнольд 2003; Заботкіна 1989; Котелова 1982]. Інакше кажучи, головною ознакою неологізмів є абсолютна новизна слова для більшості носіїв певної мови.

Слово відчувається та функціонує як неологізм впродовж нетривалого часу. Коли слово починає активно вживатися у мовленні, воно втрачає ознаку новизни, тобто поступово входить до лексичної системи мови в якості загальноновживаного [Несветаило 2008].

Відтак, нова лексична одиниця проходить кілька стадій *соціалізації* (прийняття її в суспільстві, тобто носіями мови) і *лексикалізації* (закріплення її в мові, вживання мовцями).

Процеси соціалізації та лексикалізації неологізму проходять через взаємодію посередників (наприклад, вчителів, репортерів, засоби масової інформації тощо) для того, щоб даний неологізм потрапив до словників [Волков 1983, с. 43-57].

Нові найменування та значення у лексикології називають терміном «*лексичні інновації*» [Розен 2000]. Лінгвісти виокремлюють два типи нової лексики – неологізми та okazіоналізми.

Від неологізмів слід відрізнити такі лексичні інновації, як okazіоналізми, під якими розуміють слова та вирази, створені автором для термінових, моментальних потреб комунікації, для більш точного та образного висловлювання його думки. Інакше кажучи, їх можна тлумачити як «ситуативні неологізми».

Наприклад, *Vertigo effect* – це винахід режисера Альфреда Хічкока. Сутність його полягає у тому, що актор у кадрі не рухається, а оточуюче зображення постійно змінюється за допомогою перехрещування кадрів під час монтажу. Вперше було використано у кінострічці *Vertigo*, звідки й отримав свою назву.

На думку деяких лінгвістів, поняття «okazіональність» є доволі умовним. Вони стверджують, що нові одиниці починають своє життя як «okazіональні», оскільки вони виникають в конкретному акті мовлення [Зацний 2007, с. 5]. Можна навести чимало прикладів «одноразових» неологізмів, що з плином часу закріпилися в англійській мові та увійшли до її словникового складу: *couch potato*, *gerrymander*, *soap opera*.

Лексикон кінематографічної галузі складається переважно з термінів та розмовних слів-жаргонізмів. **Термін** – це «слово чи словесний комплекс, котрі співвідносяться із поняттям певної галузі пізнання (науки, мистецтва, техніки), вступаючи у системні відносини з іншими словами і словесними комплексами та утворюючи разом з ними в кожному окремому випадку і певний час замкнену систему, яка відрізняється високою інформативністю, однозначністю, точністю та експресивною нейтральністю» [Квитко 1976, с. 21].

Базовими англійськомовними термінами кінематографії можуть слугувати наступні лексичні одиниці: *backstory* – “передісторія”, *bitcom* – “коротке комедійно-ситуаційне відео в Інтернеті”, *CGI fatigue* – “розчарування від перегляду фільму з поганими спецефектами”, *cliffi* – “кіножанр, який зображує Землю після кліматичних змін”, *crittercam* – “камера прикріплена до диких тварин”.

Лексикон кінематографу складають не тільки власне терміни, але й сленгова, емоційно-забарвлена лексика, адже під час створення кінофільму учасники цього процесу багато спілкуються та оперують при цьому не лише власне термінами, але й словами-просторіччями, жаргонізмами, діалектизмами, професіоналізмами. Жаргонізмами, як відомо, є слова, властиві розмовному мовленню певного середовища: *brifie*, *chinema*, *cinematics*, *couch potato*, *pick crick*, *chick flick*.

Жаргонізми – це переважно такі специфічні, емоційно забарвлені назви понять і предметів, які мають нормативні відповідники в літературній мові і, відступаючи від неї, надають процесу спілкування атмосфери невимушеності, іронічності, фамільярності і т. д. Жаргон визначено як «один з різновидів соціальних діалектів, що відрізняється від загальноновживаної мови використанням специфічної експресивно забарвленої лексики, синонімічної до слів загального вжитку, фразеології, іноді й особливостями мови» [Винник 2000, с. 167].

Основною стилістичною особливістю семантики жаргонної лексики, у тому числі й кінематографічної, слід зазначити метафоричність та переосмислення слів літературної мови. Яскравим прикладом може слугувати лексема *barkies* (має значення “звукового кіно”), що походить від кореня *bark* – “ляяти”, “тримати”, *credit cookie* – “додаткові сцени фільму, що грають під час фінальних субтитрів”.

Склад кінематографічної термінології сучасної англійської мови нараховує велику кількість лексичних одиниць, які позначають різні реалії мистецтва та техніки кіно.

В ході дослідження нами було відібрано і проаналізовано понад 300 неологізмів з декількох електронних словників кінематографічної галузі, на основі чого було виокремлено найбільш значні та багаточисельні тематичні групи неологізмів сфери кінематографу:

- 1) характеристика фільмів;

- 2) технічні засоби кінематографу;
- 3) технологія зйомки;
- 4) аудіовізуальна репрезентація фільму;
- 5) спеціалісти, що обслуговують сферу кіно;
- 6) індустрія кінематографу;
- 7) характеристика глядачів;
- 8) назви організацій, пов'язаних зі сферою кіно.

До першої групи ми віднесли лексичні одиниці, які позначають різноаспектні **характеристики кінострічок**, зокрема, жанри, види фільмів, особливості сюжетів та сцен.

Наприклад, *fanfic (fan fiction)* – “мало бюджетний фільм, назва і сюжет якого схожі на блокбастер”; *chick flick* – “фільм, що включає теми, персонажі та події, які більш підходять до жінок, ніж до чоловіків”; *mockumentary* – “белетристичний фільм у стилі документального з недоречним гумором та пародією”; *cli-fi (climate fiction)* – “жанр літератури та кіно, пов'язаний з історіями про Землю після екстремальних змін клімату”.

Наступну групу складають терміни, що позначають **технічні засоби кінематографу**. Сюди входять назви технічного оснащення та обладнання, яке використовується в сучасній кіногалузі.

Наприклад, *crittercam* – “камера, що прикріплюється до дикої тварини”; *VCR (video cassette recorder)* – “відео програвач”; *D-ILA (Digital-Image Light Amplifier)* – “цифровий підсилювач світла”; *DAW (Digital Audio Work Station)* – “звуковий пристрій з комп'ютерним записом”; *preamplifier* – “електронний пристрій, що трансформує слабкі сигнали з мікрофону чи навушників до рівня могутніх підсилювачів”.

Завдяки стрімкому технічному прогресу та розвитку цифрових технологій ця група регулярно поповнюється новими номінаціями. Проте, має місце і зворотній процес, коли технічні пристрої отримують настільки широке застосування та входять у повсякденне життя фахівців, що їхні назви втрачають ознаки неологізмів і стають частиною словника англійської мови в якості термінів, а інколи навіть і загальноновживаних лексем.

Не меншою за розміром є тематична група, яка включає неологізми, пов'язані з **технологією зйомки**. До неї ми включили назви технік, технічних прийомів, ефектів, які використовуються при створенні сучасних кінострічок.

Наприклад, *video scratching* – “маніпуляція з відеоматеріалом, особливо шляхом повторення сцен для досягнення ефекту або відповідно ритму пісні”; *wire-fu (wire-foo)* – “кінотехніка, в якій актори демонструють рухи кунг-фу, будучи підлаштованими до дротів, що дозволяє їм створювати ілюзію польоту, біга по стінах”; *morph* – “технологія трансформації одного цифрового зображення в інше шляхом комп'ютерної анімації”; *CGI (Computer-Generated imagery)* – “застосування комп'ютерної графіки для створення спец ефектів”; *zoptic special effects* – “революційні спецефекти у 3-D для створення ілюзії руху на глибині”.

До окремої групи ми відносимо неологізми, що позначають особливості та форми **аудіовізуальної репрезентації кінострічки**. Ці терміни пов'язані зі звуковими та відеоформатами, системами, інтерфейсами, а також особливостями освітлення та зображення.

Наприклад, *Dolby Digital* – “5.1 канальний цифровий кіно формат”; *CC (Close circuit Captioned)* – “система відтворення діалогів на екрані для глядачів з проблемами слуху”; *HD (High definition)* – “висока якість зображення”.

До наступної тематичної групи ми віднесли неологізми, які позначають **спеціалістів, що обслуговують сферу кіно**. Це назви різноманітних професій, занять та посад, пов'язаних з кіноіндустрією.

Наприклад, *blurb whore* – “письменник, що робить влєсливі коментарі до фільмів або книг в обмін на їжу, подорожі чи інші пільги”; *mogul (studio chief)* – “домінуючий, самодержавний голова однієї з найвизначніших кіностудій”; *cleffer (tunesmith)* – “автор пісень до фільмів”.

Тематична група «*індустрія кінематографу*» включає неологізми, пов'язані з кіновиробництвом, особливостями показу фільмів, шляхами їх демонстрацій.

Наприклад, *guerilla filmmaking* – “малобюджетне фільмовиробництво, що характеризується мінімальною групою, зйомками на ходу та непрофесійними акторами”; *slivercasting* – “постачання відеопрограм для дуже маленьких глядачів”; *Bollywood* – “кіноіндустрія Індії”; *universal release* – “одночасний вихід нового фільму у кінотеатрах, на DVD та на платному телебаченні”.

В ході аналізу неологізмів кіногалузі нами було виокремлено ряд лексичних одиниць, пов'язаних з *характеристикою глядачів*.

Наприклад, *viewer* – “людина, що дивиться відео онлайн чи на комп'ютері або чередує перегляд ТВ програм з цифровим аналогом”; *second screener* – “людина, яка застосовує мобільний пристрій для перегляду та коментування фільмів або телевізійних телепрограм”; *hate-watcher* – “людина, що дивиться фільм, ТВ програму або актора, яких вона ненавидить”; *baked potato* – “людина, що дивиться ТВ відео під впливом наркотичних речовин”.

Слід також відмітити групу термінів, що позначають назви сучасних організацій та інституцій, які так чи інакше пов'язані зі сферою кіно.

Наприклад, *NYFCO* – *New York Film Critics Online* (2000); *OFCS* – *Online Film Critics Society* (1997); *SDSA* – *Set Directors' Society of America* (1993).

Подальший детальний аналіз емпіричного матеріалу дозволяє нам стверджувати, що лексикон кінематографу включає в себе одиниці, утворені трьома основними шляхами [Заботкина 1989]:

1) шляхом запозичення лексем з інших терміносистем, таких як театр (*actor*, *stage*) та фототехніка (*colour aberration* – “відхилення від норми”; *negative assembling* – “монтаж негативу кінофільму”).

Серед нової лексики кінематографу слід відмітити такі приклади, як *blockbuster* – “фільм, що має великий фінансовий успіх” (термін взятий з авіаційного сленгу часів Другої світової війни, де він позначав бомбу високої потужності, яка спроможна зруйнувати цілий квартал); *bootleg* – “нелегально розповсюджена версія фільму/відео/DVD, піратська копія” (від *bootleg* – контрабандний товар); *sudser* – “мильна опера” (від *suds* – мильна піна); *blurb* – “реклама на ТВ” (від *blurb* - анотація);

2) в результаті створення нових спеціальних термінів з існуючого в англійській мові мовного матеріалу (*bioscope* – “біоскоп”, *cinemascope* – “сінематоскоп”, *flashback* – “зворотний кадр”, “ретроспекція”, *wipe* – “зміна кадру”, *studio lot* – “знімальний майданчик”);

3) шляхом запозичення з інших мовних систем: *policier* (з французької) – “детективний роман/фільм”; *deus ex machine* (з латинської) – “відтворення сюжету через появу за допомогою спеціального пристрою (“*machine*”) бога (“*deus*”) і вирішення всіх проблем герою; з італійської” (*camera obscura* – від італ. “пристрій для проектування картинок”, *bust* – від італ. “бюст” – “середньокрупний план”). Вони складають найменшу групу слів з лексикону кіногалузі.

Аналіз дібраних нами неологізмів кіногалузі показав, що створення нових спеціальних термінів з існуючого в англійській мові мовного матеріалу є на даному етапі найбільш поширеним. Наприклад, у нашій вибірці кінематографічних новотворів представлені такі:

- *instametary* – “документальний фільм, знятий за короткий відрізок часу, про нещодавні події”;

- *machinima* – “фільм або анімація, створені на персональному комп'ютері і знятий в реальному часі із застосуванням комп'ютерних ігрових технологій”;

- *eyevideopler* – “телевізор для відтворення відеозапису”;

- *smoxploitation (smokesploitation)* – “описує фільми або відео, що презентує акт паління як еротичне явище”;

- *retrophilia* – “привертання уваги до речей у минулому”;

- *stalkumentary* – “документальний фільм, що спромагається знайти людину”;

- *wheredunit* – “детективна історія, де місце злочину відіграє центральну роль”.

Оскільки основна маса лексичних одиниць кінематографічного лексикону утворена не запозиченими іншомовними одиницями, а лексемами власномовними, важливою проблемою є встановлення способів утворення нової лексики засобами англійської мови.

Основними способами формування нових слів кінематографічної галузі в англійській мові виявилися:

1. **Афіксація:** *filmanthropic, racebending, vodcaster, brifie, baked (potato), percentery, digital, colorization, recreativity, pre-sales, post-Potter, megaplex, (construction) coordinator, microcinema, multipath (movie), actorvist, politainment, retrophilia, upskirt, neurocinematics*.

Продуктивність даного способу словотвору дозволяє створювати на основі кореневих слів численні нові похідні, наприклад *filmanthropy – filmanthropic – filmanthropist; racebend – racebender – racebending; vodcast – vodcaster – vodcasting* та ін.

2. **Основоскладання:** *sliver + cast = slivercast, top + line = topline, movie + karaoke = movieoke, screw + ball = screwball (noir), green + light = greenlight, mumble + core = mumblecore, cinema + therapy = cinematherapy;*

3. **Скорочення (усічення та аббревіація):** *prod (producer), sync/synch (synchronization), pics/pix (motion picture), exec/exex (executor), exhib (exhibitor), mini (TV miniseries), plex (multiplex theatre or cable channel), seg (segment or episode of a TV series), CGI – computer-generated imagery (комп'ютерна графіка), CU – close-up (кадр з малої відстані), f/x – special visual effects, DLP – Digital Light Projection (цифрова проекція світла), OTS – over-the-shoulder shot (постріл через плече), p.a. – personal appearance*.

Розвиток сучасних технологій сфери кінематографу сприяв виникненню в англійській мові таких аббревіатур з цифровими елементами як 3D, 4D, 5D. Ці одиниці пов'язані, передусім, із виникненням та розвитком цифрового (*digital*) кіно – нового, сучасного етапу світового кінематографу.

4. **Телескопія:** *tradigital = traditional + digital, actorvist = actor + activist, stalkumentary = stalk + documentary, wire-fu = wire + kung-fu, Bollywood = Bombay + Hollywood, vlog = video + blog, Filmama, fanfic = fan + fiction*.

Результати дослідження одиниць ілюструють той факт, що основними структурними елементами в складі слів-телескопізмів є такі одиниці, як *-plex (cineplex, multiplex, megaplex), cine(ma) – cinemaddict, cinemag, cinementhusiast, cinemexploration*.

Елемент *-plex*, що є “уламком” слова *complex*, був утворений у результаті усічення цього слова. Похідні, утворені за допомогою цього усіченого слова мають значення «комплекс кінотеатрів, розміщених в одному приміщенні». Приміром, комплекс з назвою *twelveplex* нараховує дванадцять таких залів в одному кінотеатрі.

Лексеми зі словом *cine(ma)* – мають значення приналежності до кіногалузі.

Так, наприклад, *cinemag (cinema + magazine)* має значення «кіножурналу», *telecine (television + cinema)* – телекінопроектор і т.д.

За механізмами творення та структурною будовою нові телескопійні слова кіногалузі можуть бути поділені на наступні групи:

1) **злиття неповного слова з повним** (*tradigital = traditional + digital, synthespian = synthetic + thespian, cineliteracy = cinema + literacy*);

2) **злиття повного слова з неповним** (*actorvist = actor + activist, bigature = big + feature, crittercam = critter + camera, fanfic = fan + fiction, mockbuster = mock + blockbuster, stalkumentary = stalk + documentary, wire-fu = wire + kung-fu, Claymation = clay + animation, kidvid = kid + video*);

3) **злиття двох неповних слів** (*Bollywood = Bombay + Hollywood, carnography = carnage + pornography, cli-fi = climate + fiction, gorno = gore + porno, instamentary = instant + documentary, politainer = politician + entertainer, smoxploitation = smoke + exploitation, viewer = viewer + user, vlog = video + blog, biopic = biography + picture, sitcom = situation + comedy, telecine = television + cinema, tabmag = tabloid + magazine*);

4) **злиття двох основ з елементом накладення однієї основи на іншу** (*cinemaddict, cinemake, Filmama*).

5. **Семантична деривація:** *bootleg* – “контрабандний” → “нелегально розповсюджена версія фільму/відео/DVD, піратська копія”; *bird* – “пташка” → “термін для позначення різноманітності супутника”; *bow* – “поклон” → “відкриття або прем’єра, дебютувати виробництво”; *greenlight* – “зелене світло” → “дозвіл на створення фільму”; *strip* – “стрічка” → “5-6-денний показ ТВ серіалу на тиждень”;

6. **Конверсія:** *to requel* (*requel* → *to requel*) – “знімати фільм, схожий сюжетом з попереднім, але не є його римейком”; *to hate-watch* (*hate-watch* → *to hate-watch*) – “дивитися фільм, телепередачу або актора, які ненавидиш”; *to vodcast* (*vodcast* → *to vodcast*) – “транлювати відео через iPod”; *to slivercast* (*slivercast* → *to slivercast*) – “постачати відеопрोगрами для дуже маленьких глядачів”.

Слід зазначити, що основокладання та абрєвіація мають широке розповсюдження серед термінологічної лексики кіногалузі, в той час як семантична деривація та телескопія є основними способами творення жаргонної лексики, яка характеризується емоційністю та стилістичною забарвленістю.

У результаті проведеного нами дослідження особливостей творення нової лексики кінематографічної галузі в англійській мові ми дійшли **висновку**, що неологізм – це нове за формою або змістом слово (стійке сполучення слів) створене на певному етапі розвитку мови для позначення нового явища або поняття, яке проходить процеси соціалізації та лексикалізації.

В ході аналізу мовного матеріалу виявилось, що лексикон кінематографу складають не тільки власне терміни (спеціальні лексичні одиниці, які слугують для точного найменування спеціальних понять), але й слова-просторіччя, жаргонізми, професіоналізми (емоційно-забарвлена лексика).

Розгляд фактичного матеріалу дав змогу розподілити неологізми кінематографічної галузі за їх семантикою на наступні тематичні групи: характеристика фільмів, технічні засоби кінематографу, технологія зйомки, аудіовізуальна репрезентація фільму, спеціалісти, що обслуговують сферу кіно, індустрія кінематографу, характеристика глядачів та назви організацій, пов’язаних зі сферою кіно.

Аналіз способів утворення лексики кінематографу продемонстрував, що найбільш продуктивними способами творення нових одиниць лексикону цієї галузі є афіксація, основокладання, абрєвіація, телескопія та семантична деривація. Найменш продуктивним способом є конверсія.

Перспективним напрямком подальших досліджень може стати виявлення специфіки вербальної репрезентації кіномистецтва в британському та американському варіантах англійської мови, а також вивчення особливостей перекладу неологізмів кінематографічної галузі з англійської мови українською.

Література

- Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка. Москва : Высшая школа, 2003. 302 с.
- Винник В. О. Жаргон. *Українська мова. Енциклопедія*. Київ : Освіта, 2000. С. 167.
- Волков С. С., Сеньков Е. В. Неологизмы и внутренние стимулы языкового развития. *Новые слова и словари новых слов*. Львов : Наука, 1983. С. 43-57.
- Гальперин И. Р. Очерки по стилистике английского языка. *Изд-во литературы на иностранных языках*. Москва, 2005. 425 с.
- Дубенец Э. М. Неологизмы в английском языке. *Иностранный язык в школе*. Москва, 1991. № 6. С. 90-92.
- Заботкина В. И. Новая лексика современного английского языка. Москва : Высшая школа, 1989. 126 с.
- Зацний Ю. А., Пахомова Т. О. Мова і суспільство : збагачення словникового складу сучасної англійської мови. Запоріжжя : Запорізький державний університет, 2001. 243 с.
- Зацний Ю. А. Сучасний англомовний світ і збагачення словникового складу. Львів : ПАІС, 2007. 228 с.
- Квитко И. С. Термин в научном документе. Москва : Высшая школа, 1976. 125 с.
- Котелова Н. З. Проект Словаря новых слов русского языка. Львов : Наука. Ленинградское отделение, 1982. 86 с.
- Наумчук Т. І. Еволюція англійськомовного лексикону кінематографії : соціокультурний та лінгвосинергетичний аспекти : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 – германські мови. Запоріжжя, 2018. 20 с.
- Несветаило Ю. Н. Трактовка понять «неологізм» и «окказионалізм» в современной научной парадигме. URL : <http://vestnik.stavsu.ru/55-2008/25.pdf>.
- Розен Е. В. На пороге XXI века. Новые слова и словосочетания в немецком языке. Москва : Менеджер, 2000. 219 с.
- Розенталь Д. Э., Теленкова М. А. Справочник по русскому языку. Словарь лингвистических терминов. Москва : ООО «ОНИКС 21 век»: ООО «Издательство «Мир и Образование», 2003. 623 с.

- Ткаченко А. П., Цацулин В. Н. Англо-русский словарь по телевидению, аудио- и видеотехнике. Минск : Белорусская Энциклопедия, 1999. 576 с.
- Digital Cinema Glossaries. URL : <http://www.dcinematools.com/httpdcinematoolscomindexphpglossary.html>.
- Film terms glossary. URL : www.filmsite.org/filmterms.html.
- McMahon A. M. S. Understanding Language Change. Cambridge : Cambridge University Press, 1999. 365 p.
- McFedris P. Wordspy. The Word Lover's Guide to New Words. URL : <http://www.wordspy.com/>.
- Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English. 7th edition. Oxford : Oxford University Press, 2005. 1780 с.
- Movie Terminology Glossary. URL: <http://www.imdb.com/glossary/>.
- Screenonline glossary. The definite guide to Britain's film and TV history. URL : <http://www.screenonline.org.uk/education/glossary.html>.
- The Dictionary. Film, audio and video terminology. URL : <http://www.filmland.com/glossary/Dictionary.html>

(Матеріал надійшов до редакції 10.05.18. Прийнято до друку 01.06.18)

УДК: 811.111'42

DOI: <https://doi.org/10.26661/2414-1135/2018-73-08>

КАБІРІ М. Х.

(Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна)

САМОПРЕЗЕНТАЦІЯ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ СИНЕРГІЙНИХ ГЛОБАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ НАБЛИЖЕННЯ ТА ВІДДАЛЕННЯ В АНГЛОМОВНОМУ ДИСКУРСІ

У статті обґрунтовано синергійну природу глобальних стратегій НАБЛИЖЕННЯ та ВІДДАЛЕННЯ, закорінену на їхньому обов'язковому поєднанні зі стратегіями КООПЕРАЦІЇ та КОНФРОНТАЦІЇ. В основі синергійних стратегій КООПЕРАТИВНОГО / КОНФРОНТАТИВНОГО НАБЛИЖЕННЯ та КООПЕРАТИВНОГО / КОНФРОНТАТИВНОГО ВІДДАЛЕННЯ лежить інтеграція метаконцептів ДИСТАНЦІЯ та МІЖСОБИСТІСНІ ВЗАЄМИНИ, що спостерігається під час проєкції концептуалізованого знання в площину вербальної комунікації, та утворення різних конфігурацій концептів і антиконцептів. Локальна стратегія САМОПРЕЗЕНТАЦІЇ використана для досягнення глобальних стратегій КООПЕРАТИВНОГО НАБЛИЖЕННЯ та КООПЕРАТИВНОГО і КОНФРОНТАТИВНОГО ВІДДАЛЕННЯ. КООПЕРАТИВНЕ НАБЛИЖЕННЯ спирається на використання самопрезентем метамовленнєвого та / або інформативного типу, КООПЕРАТИВНЕ / КОНФРОНТАТИВНЕ ВІДДАЛЕННЯ – переважно самопрезентем інформативного типу.

Ключові слова: локальна стратегія САМОПРЕЗЕНТАЦІЇ, глобальні стратегії, синергійна природа, КООПЕРАТИВНЕ / КОНФРОНТАТИВНЕ НАБЛИЖЕННЯ / ВІДДАЛЕННЯ, типи самопрезентем.

Kabiri M. Self-presentation as a means of realizing synergetic global strategies of APPROACHING and DISTANCING in the English-language discourse. Self-presentation strategic aspect, as noted in the humanitarian studies including linguistics, is addressed in the paper in terms of the notion of discursive strategy. This gives grounds to define SELF-PRESENTATION as a local strategy of the English-language discourse. Like other local strategies SELF-PRESENTATION is represented by a number of speech strategies (metaspeech, informative, evaluative) and tactics. The specific feature of SELF-PRESENTATION is its ability to take part in the realization of a number of global discourse task and accordingly to correlate with a number of global discursive strategies, APPROACHING and DISTANCING among them.

These strategies are based on such conceptual structures as concept and anti-concept which together form the metaconcept DISTANCE. The actual conceptual knowledge proper to these structures integrates with that represented by the metaconcept INTERPERSONAL RELATIONS, embracing the concept COOPERATION and the anti-concept CONFRONTATION. This results in producing several configurations of the concepts and anti-concepts which form the basis for the global strategies of COOPERATIVE APPROACHING, CONFRONTATIONAL APPROACHING, COOPERATIVE DISTANCING, CONFRONTATIONAL DISTANCING. The integration of the conceptual structures reveals the synergetic nature of the strategies under study.

SELF-PRESENTATION as a local strategy of the English-language discourse is employed in the realization of the COOPERATIVE APPROACHING global strategy. For this purpose metaspeech self-presentemes, informative self-presentemes and their combinations are used. SELF-PRESENTATION local strategy also takes part in the implementation of the global strategies of COOPERATIVE DISTANCING and CONFRONTATIONAL DISTANCING. For this purpose the self-presentemes of the informative type are mainly employed.

Thus SELF-PRESENTATION as a local strategy takes part in achieving such global aims as COOPERATIVE APPROACHING which means shorting the social distance between the communicants with positive or neutral effect on their interpersonal relations and COOPERATIVE or CONFRONTATIONAL DISTANCING which is meant to broaden the social distance between the communicants with positive / neutral or negative effect on their interpersonal relations.

The analysis of SELF-PRESENTATION possible correlations with other global strategies of the English-language discourse seems promising.

Key words: SELF-PRESENTATION local strategy, global strategies, synergetic nature, COOPERATIVE / CONFRONTATIONAL APPROACHING / DISTANCING, self-presentemes types.